

muntbiljetten voordeed. Dat laatste was ten dele gevolg van het feit dat het publiek de nieuwe vasthield (zulks vooral ook in de verwachting dat die nieuwe biljetten buiten een latere geldzuivering zouden vallen en dus hun waarde zouden behouden), ten dele kwam het doordat men aannam dat de geldzuivering zich slechts tot de bankbiljetten zou uitstrekken (biljetten met een waarde van f 10 of hoger) en dat men er dus verstandig aan deed, zoveel mogelijk bankbiljetten tegen muntbiljetten in te wisselen. Ook was van belang dat de postcheque- en girodienst van de PTT niet functioneerde zodat de rekeninghouders voor talrijke betalingen papiergeld moesten gebruiken.¹ Manifesteerde zich schaarste aan dat papiergeld, dan droeg het Militair Gezag er zorg voor dat voldoende hoeveelheden nieuwe munt- en bankbiljetten naar de betrokken plaatsen werden gezonden.

Het was tevens taak van het Militair Gezag, de Nederlandse overheidsorganen de beschikking te geven over de gelden die zij voor hun uitgaven nodig hadden. Daar kwamen nieuwe posten bij. Diegenen bijvoorbeeld die een pensioen genoten, ontvingen na de scheiding tussen Zuid en Noord niets meer doordat alle pensioenfondsen van boven de grote rivieren werden geadministreerd. Nadat eerst in Limburg, Noord-Brabant en Zeeland onderling verschillende regelingen waren toegepast, werd in november '44 bepaald dat de gemeentebesturen voor de uitbetaling der pensioenen moesten zorgen; óók betaalden die gemeentebesturen de salarissen en wachtgeldten uit, welke sommigen van benoorden de rivieren plachten te ontvangen. Deze en alle andere uitgaven van de overheidsorganen werden door het Militair Gezag mogelijk gemaakt. Het kon daartoe zijnerzijds beschikken over de opbrengst van de belastingen welke door de ontvangers gestort werden bij de Agentschappen van de Nederlandsche Bank op rekening van het Militair Gezag. Het Militair Gezag ging dus (een van de taken die niemand had voorzien) fungeren als Generale Thesaurie voor het bevrijde deel des lands. In dat kader kreeg het in januari '45 de bevoegdheid, schatkistbiljetten te verkopen; deze verkocht het in april tot een waarde van f 21 mln – het had toen overigens al de bevoegdheid verworven om in totaal voor f 200 mln te verkopen. Wie ook geld tekort kwam, niet de overheid.

★

¹ In overleg met enkele bankiers improviseerde het Militair Gezag begin '45 een bankgiro-systeem waarbij het Agentschap van de Nederlandsche Bank te Tilburg als girocentrale fungeerde.